

Souhrnná teritoriální informace:

Ghana

Zastupitelský úřad v Akkře 27. 5. 2023 13:36

Ghana je jednou ze šesti anglofonně mluvících zemí západní Afriky. Na severu, východě a západě ji obklopují frankofonní země a na jihu Guinejský záliv, v němž se nachází přístav Tema, jeden z nejvytíženějších v západní Africe po Lagosu a Abidžanu. Je členem regionálního sdružení ECOWAS, signatářem dohody o Africké kontinentální zóně volného obchodu (AfCFTA) a dalších mezinárodních organizací, jako je Hnutí nezúčastněných zemí, Organizace spojených národů, Africká unie, Skupina 24 (g24) a Společenství národů. Ghana je parlamentní demokracie s prezidentským systémem. Ghanské hospodářství závisí na ropě a plynu, zemědělství, službách a těžbě zlata s jiných nerostů. Ghana exportuje zejména kakao, ropu, zlato, diamanty, bauxit, mangan a tropické dřevo, zatímco dováží rýži, drůbeží maso, automobily, strojírenské výrobky, spotřební zboží všeho druhu, dále pak chemikálie, elektroniku, rafinovanou ropu a ropné produkty, textil, léky. Ghana byla v posledních dvou desetiletích jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik subsaharské Afriky. V ekonomice bylo mnoho pozitivních signálů, ale rychlý růst Ghany zastavila pandemie COVID-19, zejména z důvodu prudkého poklesu cen komodit. Další šok utrpěla ghanská ekonomika na podzim 2022 v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině. Díky angažmá MMF a SB se nyní situace zlepšuje. Celkový reálný HDP Ghany vzrostl v první polovině roku 2021 o 3,5 % oproti růstu o 0,8 % ve stejném období v roce 2020. Očekává se, že v letech 2021-23 bude HDP růst v průměru 5,1 %.

Základní údaje	
Hlavní město	Akkra
Počet obyvatel	30,80 mil
Jazyk	Angličtina
Náboženství	Křesťanství (71,2%), Islám (17,6%), Tradiční náboženství (5,2%) Ostatní (6%)
Státní zřízení	Republika
Hlava státu	Nana Addo Dankwa Akufo-Addo (od roku 2016)
Hlava vlády	Nana Addo Dankwa Akufo-Addo (od roku 2016)
Název měny	Ghanské cedi GHC
Cestování	
Časový posun	-1h (v létě -2)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	PhDr. Ján Fury
Ekonomický úsek	Mgr. Beata Matusiková, MBA
Konzulární úsek	Mgr. Tomáš Hlavan
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika 2022	
Nominální HDP (mld. USD)	71,54
Hospodářský růst (%)	3,30
Inflace (%)	31,88
Nezaměstnanost (%)	N/A

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Ghana je parlamentní demokracií. V čele státu stojí prezident vzešlý ze všeobecných voleb. Prezident zároveň řídí moc výkonnou spolu se Státní radou. Zákonodárnou moc má v rukou jednokomorový parlament o 201 členech, z čehož jeden je předsedou sněmovny. Poslanci jsou voleni na čtyři roky. Hlavními politickými uskupeními jsou Nová vlastenecká strana (NPP) a Národní demokratický kongres (NDC). Ghana je součástí Commonwealthu. V řadě ohledů je ghanský politický systém odrazem modelů z Velké Británie a Spojených států amerických. Politická stabilita Ghany během roku 2021 zůstala zachována, a to navzdory toxické stranické politice doprovázející vyrovnané výsledky prezidentských voleb z konce roku 2020. Tvrdá rivalita mezi dvěma hlavními stranami – vládoucí Novou vlasteneckou stranou (NPP) a opozičním Národním demokratickým kongresem (NDC) – byla hlavním rysem charakterizujícím vnitropolitickou scénu

Oficiální název státu: Ghanská republika

Prezident: Nana Addo Dankwa Akufo-Addo (od roku 2016 do roku 2024)

Viceprezident: Dr. Mahamudu Bawumia (od roku 2016 do roku 2024)

Ministr zahraničních věcí: Hon. Shirley Ayorkor Botchway

1.2 Zahraniční politika země

Čína je největším obchodním partnerem Ghany a hlavním zdrojem přímých zahraničních investic. Objem bilaterálního obchodu dělá z Ghany 7. největšího obchodního partnera Číny v Africe. V roce 2017 se Ghana přihlásila k čínské Belt and Road Initiative (BRI). Vzájemná spolupráce se zaměřuje na oblast důlnictví, infrastrukturu, bezpečnost (půjčky, finanční granty, výcvik, transfer zbraní, hlídková plavidla aj) Obě země se společně zaměřují na potírání pirátství a výměnu informací o aktivitách teroristických skupin. Dynamika spolupráce s EU byla značně determinována reakcí na C19. Pandemie vytvořila podnět pro lepší společnou prezentaci EU a ČS a s ohledem na evropské kapacity pomoci a expertízy nabídla příležitost pro posílení pozice EU v Ghaně. Rovněž v květnu uzavřela Evropská investiční banka s Ghanou dohodu o poskytnutí 170 milionů EUR na zřízení nové Rozvojové banky Ghany s cílem revitalizovat místní ekonomiku poškozenou pandemií C19. V rámci programování pro Ghanu na léta 2021–27 bylo oznámeno, že se iniciativy Team Europe zaměří na: i) zelený růst a pracovní místa, ii) inteligentní a udržitelná města, iii) správu a stabilitu společnosti. Nástroj nebude sloužit rozvojové agendě, nýbrž realizaci společných politických priorit.

Ghana je členem Hnutí nezúčastněných, Africké unie, Skupiny 24 (G24), Společenství národů, Společenství sahelsko-saharských států (CEN-SAD), Hospodářského společenství Západoafrických států (ECOWAS). Ghana aktivně usiluje o členství v G5 Sahel. V Akkře sídlí sekretariát Africké kontinentální zóny volného obchodu (AfCFTA), připravuje se otevření sekretariátu Accra Initiative zaměřené na spolupráci v prevenci šíření terorismu ze Sahelu. Na zasedání VS OSN dne 11. června Ghana byla zvolena za nestálého člena RB OSN na období 2022/23, získala 185 ze 190 odevzdaných hlasů. Země si jako téma svého funkčního období v Radě zvolila „Posilování globálního míru a bezpečnosti pro udržitelný a inkluzivní rozvoj“. V říjnu 2019 Ghana projevila zájem stát se partnerem NATO. Během posledních dvou let proběhla řada setkání na úrovni štábů, včetně tří setkání mezi náměstkem generálního tajemníka a ghanským ministrem obrany.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel: 30,8 milionu (září 2021 est. Ghana Statistical Service)

Průměrný roční přírůstek počtu obyvatel: 2,1% (nejnižší zaznamenaný)

Struktura populace podle pohlaví: - Žen 15 631 579 - Mužů 15 200 440. Žen je v městských oblastech o 2,8% více než mužů a mužů o 0,3% více než žen ve venkovských oblastech.

Struktura populace podle věkových skupin: - 58,2% populace jsou dospělí 18+ a 41,8% je mladších 18 let. Struktura etnik: Akan (47,5 %) Dagbani (17,0 %) Ewe (14,0 %) Ga-Adangbe (7,0 %) Gurma (6,0 %) Kuan (4,0 %) Gurunsi (2,5 %) Bissa (1,0 %) ostatní (1,0 %)

Struktura náboženských skupin : křesťanská (71,2%) muslimská (17,6%) tradiční (5,2%) ostatní (0,8%) non (5,2%)

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Ghana patří mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky Afriky. Přes výrazný propad ekonomiky v roce 2020 v důsledku pandemických opatření se ekonomika v roce 2021 vrátila k 5 % růstu HDP. Ghanská ekonomika je silně závislá na produkci a vývozu uhlovodíků, zlata a kaka, ekonomiku podporuje i zemědělství a služby. Vedle pokračujících pokusů o zmírnění dopadů pandemie bude vláda upřednostňovat posílení zemědělsko-zpracovatelského průmyslu a zajišťování potravin (prostřednictvím podpory dovozu) a podporovat diverzifikovaný růst vývozu a přímých zahraničních investic, v souladu se svou dlouhodobou strategií rozvoje Ghana Beyond Aid. Tlaky na straně nabídky – včetně vysokých cen energií a potravin, nových daní, rostoucích globálních cen komodit a zvýšených poplatků za přepravu, spolu s narušením dodavatelského řetězce v důsledku ukrajinského konfliktu pravděpodobně udrží inflaci (zejména náklady na pohonné hmoty) zvýšenou i v roce 2022. To bude odrážet zpřísnování měnové politiky a oslabující cenové tlaky na straně nabídky, částečně kompenzované probíhajícím znehodnocováním místní měny. Běžný účet se pohybuje dlouhodobě v deficitu.

V zemi žije dle odhadů 32 milionů obyvatel, přičemž HDP na obyvatele dosahuje zhruba 6,5 tis. USD. V zemi je poměrně velká nezaměstnanost, zejména mladých lidí, což může do budoucna být jedním z faktorů, které by mohly vyvolávat politickou nestabilitu. Hlavním hospodářským odvětvím jsou služby (v roce 2021 přispěly k HDP přibližně 47,2 %), následuje průmysl (34,5 % HDP) a zemědělství (18,50 % HDP). Ghanské hospodářství závisí na ropě a plynu, zemědělství, službách a těžbě zlata s jiných nerostů. Ghana exportuje zejména kakao, ropu, zlato, diamanty, bauxit, mangan a tropické dřevo, zatímco dováží rýži, drůbeží maso, automobily, strojírenské výrobky, spotřební zboží všeho druhu, dále pak chemikálie, elektroniku, rafinovanou ropu a ropné produkty, textil, léky.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024
Růst HDP (%)	0,51	5,36	3,30	1,50	2,30
HDP/obyv. (USD/PPP)	5 750,19	6 180,92	6 690,00	6 910,00	7 060,00
Inflace (%)	9,89	9,97	31,88	38,50	19,20
Nezaměstnanost (%)	4,70	N/A	N/A	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	14,47	14,73	17,41	14,54	13,96
Import zboží (mld. USD)	12,43	13,63	15,75	13,65	13,35
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	2,04	1,10	1,66	0,89	0,62
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	31,07	31,72	32,36	33,00	33,63
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	7/7	7/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

V prosinci 2022 schválil parlament rozpočet (bez kontroverzních e-odvodů) na rok 2022, který předpokládá 44% nárůst domácích příjmů ve srovnání s rozpočtem na rok 2023, na 100,5 miliardy. Rozpočet nadále upřednostňuje posílení hospodářské diverzifikace, rozvoj infrastruktury, fiskální řízení a veřejné zdraví. Růst globálních cen ropy a zlata (hlavní export), umocněný narušením souvisejícím s válkou mezi Ruskem a Ukrajinou, podpoří příjmy v tomto roce. Příjmy z jiných zdrojů než z ropy, včetně přímých daní, zůstanou silné i v letech 2022-26. V letech 2022-23 pravděpodobně poklesnou výdaje v poměru k HDP, v roce 2024 pravděpodobně opět stoupnou díky výdajům souvisejícím s volbami. Bank of Ghana (centrální banka BoG) zvýšila na svém zasedání v listopadu 2021 měnověpolitického výboru úrokovou sazbu o 100 bazických bodů, na 14,5%, aby omezila rostoucí inflační tlaky. Tlaky na straně nabídky – včetně vysokých cen energií a potravin, nových daní, rostoucích globálních cen komodit a zvýšených poplatků za přepravu, spolu s narušením dodavatelského řetězce v důsledku ukrajinského konfliktu – pravděpodobně udrží inflaci (zejména náklady na pohonné hmoty) zvýšenou i v roce 2023.

Jedním z nejpálčivějších problémů je státní dluh, který již dosahuje 82% HDP. Vláda signalizovala konsolidaci dluhu a zkrácení výdajů o 20%. Hrubé mezinárodní rezervy činily na konci září 2021 10 694,4 milionu USD, což odpovídá 4,9 měsíci dovozního krytí, zatímco na konci prosince 2020 bylo zaznamenáno 4,0 měsíce dovozního krytí. Očekává se, že fiskální deficit se v roce 2022 sníží na 6,9% HDP, z odhadovaných 9% HDP 2021. Vláda bude i nadále silně závislá na domácích půjčkách, což odráží zpřísnění podmínek vnějšího financování.

Veřejné finance	2022
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-8,30
Veřejný dluh (% HDP)	101,20
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,84
Daně	2023
PO	25 %
FO	5 - 25 %
DPH	12,5 %

2.3 Bankovní systém

Centrální banka Ghany odpovídá za dohled a regulaci všech bank v zemi. Od roku 2017 zahájila Centrální banka Ghany reformy v bankovním sektoru. Reformy vedly ke zvýšení minimálního kapitálového požadavku komerčních bank na 400 milionů GHS. Tento proces vedl ke zrušení licencí některých bank a ke sloučení menších bank. Reforma bankovního sektoru v zemi pro rok 2020 stála 16,4 miliard GHS, což představuje 5% HDP. V současné době existuje 25 licencovaných bank. Ghanský sektor finančních služeb je rozdělen do 3 hlavních kategorií- bankovní, nebankovní a mikrofinanční instituce. Spořicí a úvěrové společnosti spadají do kategorie nebankovních finančních institucí, zatímco mikrofinanční společnosti spadají do kategorie mikrofinancování. Spořitelny a úvěrové společnosti by měly mít počáteční kapitál 15 milionů GHS, mikrofinanční společnosti 2 miliony GHS.

5 největších bank: Societe Generale (Ghana) Limited, Zenith Bank (Ghana) Limited, Barclays Bank of Ghana Limited, First National Bank (Ghana) Limited, First Atlantic Bank Limited

5 největších pojišťovacích společností: Allianz Insurance Company Gh. Ltd, Enterprise Life Assurance Company, Prudential Life Insurance Ghana, Star Assurance Company Limited, Hollard Life Assurance Company Limited

2.4 Daňový systém

Institucí pro výběr, vyměření a účtování daně z příjmu v Ghaně je Ghana Revenue Authority (GRA). Daň z příjmu z prodeje a služeb (Value Added Tax) jsou řízeny domácí divizí Domestic Tax Revenue Division (DTRD), která spadá pod GRA; cla a nepřímé daně jsou spravovány celní divizí Customs Division (CD), také působící v rámci GRA.

Kromě zboží a služeb osvobozených od daně se u všech dodávek zboží a služeb v Ghaně a u dováženého zboží a služeb účtuje daň z přidané hodnoty (odvod národního zdravotního pojištění) a odvod zdravotního pojištění. Ghana od sazby DPH oddělila 2,5% odvod národního zdravotního pojištění. To znamená, že nová sazba DPH činí 12,5 % místo předchozích konsolidovaných 15%. DPH se účtuje u všech dodavatelů povinných k dani, jakož i u dovozu. 2,5% odvod národního zdravotního pojištění se nyní kombinuje s odvodem svěřeneckého fondu pro vzdělávání ve výši 2,5%. Tím vzniká kombinovaný odvod ve výši 5%. Tento nový odvod se nyní nazývá „odvod za zdraví a vzdělávání“.

Vláda zavedla v roce 2021 šest nových daní • Daň ze sázek/hazardních her. • Daň z zdravotního pojištění Covid-19 ve výši 1% z DPH, režim paušálních sazeb (VFRS) a 1% z odvodů z národního zdravotního pojištění (NHIL) jako součást opatření na podporu hospodářského oživení. • Dávka ze zpětného získání pro energetický sektor ve výši 20 pesewas na litr pohonných hmot. • Mýtné na silnicích • Dávka za hygienu a znečištění • Dávka za vyčištění finančního sektoru

Daňový systém od roku 2022: • Fyzické a právnické osoby jsou povinny platit daň z příjmu (5-25%) • daň z příjmu právnických osob je obecně 25% • společnosti působící v těžebním průmyslu a tzv. „upstream“ petrochemickém průmyslu (průzkum a těžba) platí 35% • zvýhodněné sazby jsou např. hotely 22% • společnosti ve svobodných zónách platí 15% po daňových prázdninách • pouze 8% netradiční produkce je vyvezeno • daň z příjmu z kapitálu (10-15%) • daň z daru (5%) • daň z nemovitosti, daň z pronájmu (8%) • půjčky pro farmy a leasingové společnosti platí pouze 20% • burzovní společnosti (ghanská burza) má pouze 22% od 1.1.2004 daň z přidané hodnoty a sociální a národní odvod zdravotního pojištění (NHIL)

Více informací naleznete na Ghana revenue authority

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s ČR

Ghana patří mezi 5 nejdůležitějších obchodních partnerů ČR v subsaharské Africe. Bilaterální spolupráce mezi oběma zeměmi v poslední době nabývá na intenzitě. Ghana má dlouhodobý zájem exportovat artikly s přidanou hodnotou místo vývozu primárních surovin. Nová ghanská politika industrializace vzniká mnoho příležitostí pro zahraniční firmy. Český export v posledních letech zaznamenává v zemi poměrně velké úspěchy

(mld. CZK)	2018	2019	2020	2021	2022
Import z ČR	0,38	0,40	0,60	1,25	0,52
Export do ČR	0,20	0,10	0,10	0,06	0,00
Saldo s ČR	-0,21	-0,28	-0,56	-1,19	-0,44

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek importu z ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
691	Konstrukce vč. částí j. n. ze železa, oceli, hliníku	105,95	20,00
752	Zařízení k automat. zpracování dat, jednotky periferní	71,07	14,00
894	Kočárky dětské, hračky, hry a potřeby sportovní	34,44	7,00
872	Zařízení, přístroje pro účely lékařské, veterinární ap.	21,82	4,00
699	Výrobky z kovů základních j. n.	21,64	4,00

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek exportu do ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
057	Ovoce a ořechy (ne olejnaté) čerstvé, sušené	32,41	38,60
231	Kaučuk přírodní, balata, gutaperča, guajal ap.	17,85	21,26
072	Kakao	13,81	16,45
037	Ryby, korýši, měkkýši ap. upravení nebo konzervovaní j. n.	7,38	8,79
248	Dřevo jednoduše opracované, pražce železniční	5,36	6,39

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy s EU

Zahraněční obchod mezi členskými zeměmi EU a Ghanou po poklesu a v roce 2018 opět narůstá. Hlavními obchodními partnery Ghany nadále zůstávají Švýcarsko, Francie, Nizozemí, Německo, Itálie.

(mil. EUR)	2018	2019	2020	2021	2022
Import z EU	2 416,00	2 182,90	2 567,00	3 085,60	3 750,90
Export do EU	2 556,10	2 153,50	1 757,90	1 911,40	2 420,60
Saldo s EU	-251,90	-85,50	729,70	1 104,30	-1 330,20

Zdroj: EK

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Čína je největším obchodním partnerem Ghany a hlavním zdrojem přímých zahraničních investic. Objem bilaterálního obchodu dělá z Ghany 7. největšího obchodního partnera Číny v Africe. V roce 2017 se Ghana přihlásila k čínské Belt and Road Initiative (BRI). Dalšími důležitými partnery jsou USA a Velká Británie.

	2018	2019	2020	2021	2022
Import ze zemí mimo EU	10 285,30	11 134,50	9 733,60	9 445,30	N/A
Export do zemí mimo EU	8 496,00	9 130,80	8 726,90	8 780,60	N/A
Saldo se zeměmi mimo EU	-1 789,30	-2 003,70	-1 006,70	-664,70	N/A

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Přilákání zahr. investorů je součástí hospodářské politiky ghanské vlády. Zahraniční investoři mají řadu výhod a záležití, ve kterém oboru firma působí. Vláda se přednostně orientuje na ghanskou diasporu v zahraničí. Pokud jde o společný podnik mezi zahraničním investorem a ghanským občanem, nesmí být vlastnický podíl Ghaňana v podniku nižší než 10 %. Zahraniční investor podnikající v podniku musí zaměstnávat nejméně 20 Ghaňanů v odborných profesích. Od roku 2021 narostly FDI o 39 % na 2,6 mil USD.

Perspektivními obory zůstává zejména **zdravotnictví**. Nabízí se zde příležitost dodávek nemocnic na klíč, včetně zdravotnického vybavení. **Zemědělský průmysl** Jedná se o jeden z nejdůležitějších sektorů ekonomiky, který zaměstnává až 70 % pracovní síly a podílí se na 24 % HDP země. Prioritním cílem současné vlády je zajistit soběstačnost v produkci rýže, kukuřice a sójových bobů a usiluje o zajištění zemědělské techniky pro drobné a střední zemědělce a omezit závislost na dovozu potravin, krmiv, umělých hnojivech a zpracovatelské technologii. **Obranný průmysl** Zejména zhoršující se bezpečností situace v okolních zemích nutí vládu do větších investic v oblasti obrany. Hlavním cílem je modernizace ghanských ozbrojených sil. **Odpadní průmysl**. Země má problém se zpracováním odpadu a odpadními vodami. Očekává se různé podpůrné programy od EU na podporu výstavby čističek odpadních vod, spaloven odpadu s výrobou energie a dalších technologií. **Dopravní průmysl a infrastruktura**. Plánem je propojit největší města Ghany a využít Ghanu pro přepravu zboží z okolních zemí. Má dojít k rozšíření dopravní infrastruktury, výstavby silnic a mostů. České firmy se mohou uplatnit při stavbě silnic, železnic, mostů, dodávat autobusy, tramvaje, lokomotivy.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

EPA je dohoda o volném obchodu zaměřená na rozvoj. V jejím rámci poskytuje EU bezcolní a bezkvóťový přístup pro ghanský vývoz do EU. Ghana bude do roku 2029 postupně snižovat svá cla až na nulu u 78 % svého dovozu z EU. Proces snižování cel byl zahájen v roce 2020 a vytvořil významné nové vývozní příležitosti pro vývozce z EU. V budoucnu by se EU a Ghana mohly rozhodnout rozšířit EPA například o ustanovení o investicích a obchodu se službami.

Smlouvy s ČR

Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Republiky Ghana o leteckých službách mezi jejich zeměmi a přes jejich území z roku 1961 · Dohoda o vědeckotechnické spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Republikou Ghana z roku 1960 · 11. dubna 2017 byla podepsána Dohoda o zamezení dvojímu zdanění. · Pokračuje jednání o Smlouvě o ochraně a podpoře investic. V 04/19 zasláno vyjádření Ghana Investment Promotion Center na MF ČR k otevřeným bodům Smlouvy. · Od roku 2011 byla k podpisu připravena mezirezortní Dohoda o hospodářské spolupráci mezi ČR a Ghanou, která byla v 06/18 změněna na Dohodu mezi vládou České republiky a vládou Ghanské republiky o hospodářské spolupráci. V 03/19 proběhlo další kolo připomínek

3.4 Rozvojová spolupráce

Společně s členskými státy EU v Ghaně, Švýcarskem a investiční bankou (European Investment Bank) bylo v Ghaně zahájeno společné plánování na období 2021-2027. Prioritami spolupráce EU v Ghaně jsou Zelený růst pro pracovní místa, Inteligentní a udržitelná města a Bezpečnost a řádná správa věcí veřejných. EU poskytne na období 2021-2024 203 milionů eur na dosažení těchto společných cílů. Stejně tak členské státy mají vlastní rozvojové programy, kde se mohou zúčastnit i české firmy. Aktuální informace na ZÚ Akkra.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Ghanský zdravotnický sektor se potýká s mnoha problémy, ať už zastaralé vybavení nemocnic nebo úplná absence nemocnic v určitých regionech, navíc v posledních letech se zvýšil tlak na zdravotnický systém z důvodu Covid-19. Je zde nedostatek zdravotnického personálu, který často jezdí pracovat do ciziny. Nabízí se zde příležitost dodávek nemocnic na klíč, nejen v rámci vládního programu „111“ (kdy má být postaveno 111 nových regionálních nemocnic). Je zde poptávka po zdravotnickém vybavení od lůžek po sofistikované lékařské přístroje

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Jedná se o jeden z nejdůležitějších sektorů ekonomiky, který zaměstnává až 70 % pracovní síly a podílí se na 24 % HDP země. Prioritním cílem současné vlády je zajistit soběstačnost v produkci rýže, kukuřice a sójových bobů a usiluje o zajištění finančně dostupné zemědělské techniky pro drobné a střední zemědělce. Další prioritou vlády v oblasti zemědělství je omezit závislost na dovozu potravin. Je zde snaha o podporu vlastní produkce drůbežního masa a vajec, což představuje poptávku zejména po krmivu, umělých hnojivech a zpracovatelské technologii. Nové příležitosti se nabízí i v rámci přechodu na udržitelný rozvoj, kdy bude poptávka po nových technologiích a postupech

► Obranný průmysl

Zejména zhoršující se bezpečnostní situace v okolních zemích jako je Burkina Faso a Mali, pirátství v Guinejském zálivu, které tvoří již 90% světový podíl všech pirátských útoků, nutí vládu do větších investic v oblasti obranného průmyslu. Hlavním cílem strategického plánu je modernizace ghanských ozbrojených sil, na kterou ghanská vláda dlouhodobě vyčlenila ještě před pandemií 145 mil. USD. V rámci této modernizace by měly být vojákům pořízeny ruční zbraně a munice, nová armádní obrněná vozidla, padáky a další armádní doplňky

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Země se potýká s problémy zpracování odpadu a odpadními vodami. Nejen v rámci globálních závazků, jako jsou Cíle udržitelného rozvoje (SDG) a Národně určené příspěvky (NDC). V rámci podpory oběhového hospodářství se dají očekávat různé podpůrné programy od EU a ghanské vlády na podporu výstavby čističek odpadních vod, spaloven odpadu s výrobou energie a dalších technologií.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V „Hlavním plánu pro železnice Ghany“ z roku 2013 jsou propojit největší města Ghany, využít Ghanu pro přepravu zboží z vnitrozemských zemí jako je Burkina Faso k přístavům v Temě a Takoradi a opačně a poskytnout přepravní cesty pro transport nerostných surovin z oblastí jejich ložisek jak ve vnitrozemí (mangan, bauxit, železná ruda) tak i na pobřeží (ropa a zemní plyn). Zároveň by mělo dojít k rozšíření dopravní infrastruktury, výstavby silnic, mělo by dojít k rekonstrukci klíčových mostů (V plánu je výstavba 500 mostů, které by měly propojit hůře dostupné oblasti s městy), nadjezdů a dalších staveb. České firmy se mohou uplatnit při stavbě silnic, železnic, mostů, dodávkou autobusů, tramvají, lokomotiv.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Na jednání s ghanskými partnery je nutno se připravit jako k jednání s partnery v západní Evropě. Prezentace proto musí být jasná, srozumitelná a přesvědčivá. Afričané neradi čtou mezi řádky, proto je třeba hovořit konkrétně a přímo k věci. Dochvilnost není v Ghaně běžná – 15minutové až několika hodinové zpoždění je naprosto běžné. Jednání jsou často odkládána a obchodní partneři se na schůzky častokrát vůbec nedostaví, a ani se neomluví. Při přípravě a plánování doby jednání je zpravidla nutné plánovat několikadenní rezervu. Jednacím jazykem při obchodních jednáních v Ghaně je angličtina, je však třeba si zvyknout na místní výslovnost. Jednání bývají vedena v přátelské a srdečné atmosféře, i když ve vypjatějších chvílích jsou Ghanci impulzivní a emotivní. Oblečení je buďto tradiční, nebo evropské (pro jednání je vždy žádoucí oblek s kravatou).

4.2 Oslovení

V prvním kroku je třeba si uvědomit, zda je Váš produkt či služba uplatnitelná na ghanském trhu. Trh je zde z 90 % čistě proimportní a většina věcí se dováží ze zahraničí. Je důležité mít na paměti, že trh je velmi citlivý na cenu. Hodně zboží se dováží z Číny, které konkurovat nemůžete, ale ve velkém počtu se objevují společnosti, které jsou bohaté a preferují kvalitu. Důležitý je osobní kontakt po emailu a telefonu lze komunikovat až po navázání obchodního vztahu.

4.3 Obchodní schůzka

Jak sjednat obchodní schůzku a jak probíhá (lokace a čas schůzky /kancelář, restaurace; oběd, večeře/, vizitky, dárky atd.)? Na jednání s ghanskými partnery je nutno se připravit přinejmenším stejně svědomitě a přistupovat k nim stejně jako k jednání s partnery v západní Evropě. Nadto je třeba zohlednit skutečnost, že se jedná o představitele jiného kulturního okruhu: prezentace proto musí být jasná, srozumitelná a přesvědčivá. Afričané neradi čtou mezi řádky, proto je třeba hovořit konkrétně a přímo k věci. Je zde jiné vnímání času, zejména jednání na úřadech a ministerstvech se odehrávají ad hoc, není dobře možné plánovat svůj harmonogram. Potvrzení schůzky na ministerstvu se dozvíte obvykle pár hodin dopředu, ale určitě ne třeba s týdenním předstihem. V případě služební cesty je nutné počítat s dostatečnou časovou rezervou, obrnit se trpělivostí a být flexibilní. Každé pondělí dopoledne všechna ministerstva mají interní porady, takže schůzky s úředníky lze plánovat až odpoledne nebo jiný den. Používání vizitek je běžné, ghaňané používají rádi kvalitní papír i tisk neboť i vizitky o člověku něco vypovídají a zde se velmi zdůrazňuje forma ne jenom obsah. Ghaňané mají velmi rádi ceremonie a obřadnosti, na oficiálních jednáních je ghanská strana zastoupena početným sborem. Dárek není nutný, nicméně je to gesto, které může napomoci lepší komunikaci.

Co českého obchodníka při jednání nejvíce překvapí? Nepodléhejte prvním dojmům, zejména ne těm založeným na zažitých klišé a mediálních obrazech „chudé Afriky“. Jedním z charakteristických prvků subsaharské oblasti je značná propast mezi společenskými vrstvami. Řada Afričanů, kteří zastávají vyšší posty ve státní správě či ve vedení soukromých subjektů, pochází ze společensky úspěšně etablovaných, často vlivných a finančně dobře zajištěných rodin. Proto bývají absolventy či mají dokonce akademické tituly z jedné či více prestižních světových univerzit. Afričané si obecně cení dosažení vysokého společenského statusu, což ti úspěšní často demonstrují nápadným důrazem na okázalost a materiální sebe prezentaci. Je dobré partnera oslovovat titulem např. pane doktore, pane řediteli.

Jací jsou obchodníci? Ghanští partneři bývají obvykle na jednání výborně připraveni, především mají dobrou znalost o cenách konkurence. Je nežádoucí nadsazování kvality vlastního zboží či pomlouvání kvality konkurence. Při vzájemných rozhovorech je třeba být vnímavý, otevřený i pro nečekané, nepovyšovat se ani neponižovat, pružně držet svůj standard. Je vyjednávání s místními obchodníky jiné, ztěžují ho kulturní/náboženské/etnické odlišnosti? V Ghaně převládá křesťanství, pije se alkohol, nejsou zde v podstatě odlišnosti od evropských zvyklostí. Vliv islámu je více na severu, v sousedství s Burkinou Faso, kde převládá islám. Ženy jsou respektovány jako obchodní partneři, je zde mnoho ministryň a podnikatelek. Na druhé straně se velmi dbá na kmenové tradice a ceremonie. V afrických partnerech je hluboce zakořeněna úcta ke stáří a cit k hierarchii. Proto může být dobré, aby byl součástí obchodní delegace i služebně starší kolega.

Jak nakládají obchodníci s časem v rámci obchodního jednání? Čas je darem Afriky“ a Afričanům plyne jinak. Na schůzku je třeba dorazit přesně, ale nečekat automaticky totéž od africké strany. Je nutno být flexibilní, počítat s případnými prostoji a zdrženými při plánování. V případě zdržení protistrany je nejlépe věc přejít a soustředit se na obsah jednání. V Africe panuje konsenzuální způsob vyjednávání. To znamená, že protistrany mluví a mluví, až se vzájemně domluví či umluví. Proto je třeba mít v záloze časový prostor na více schůzek. Při jednáních v Evropě je dochvilnost Afričanů o poznání lepší.

Jak nakládají obchodníci s emocemi v rámci obchodního jednání? Afričané jsou v průměru o něco lépe vybaveni emoční inteligencí a empatií, než bývá běžné u Evropanů: svého partnera často „přečtou“ dříve než on je a zjištěných slabín neváhají využít. S emocemi přítom aktivně pracují.

Existují nějaké teritoriální rozdíly v obchodních jednáních uvnitř země? Dá se říci, že jih země včetně hlavního města je více křesťanský, sever více muslimský, z čehož můžou vyplývat lokální specifika.

Je vhodné resp. obvyklé nabízet při obchodních jednáních alkohol? Obecně ano. Ghaňané si nepotrpí na čaj a kávu, ale whiskou nikoho neurazíte. (Pokud se nejedná o muslima) Jak se oblečí na pracovní jednání? Důležitý je první dojem a zevnější úprava. Všichni ghaňané chodí velmi dobře upraveni, pro ně je vnější zjev vizitkou a podle toho budou posuzovat i vás. Zde platí, že šaty dělají člověka. Na obchodní schůzku se oblečte formálně, nejlépe tmavý oblek, kravatu. Bylo by škoda zanechat špatný dojem i přes třeba výbornou obchodní nabídku. Oblečení a vizáž určitě nepodceňovat.

Jak by měl vypadat ideální jednací tým (počet členů, věkové a genderové složení týmu, šéf týmu)? Je zde kladen důraz na postavení a senioritu. Čím výše v hierarchii postavený obchodní partner, tím lépe. Lépe nadhodnotit svoji pozici ve firmě než podcenit. V afrických partnerech je hluboce zakořeněna úcta ke stáří a cit k hierarchii. Proto může být dobré, aby byl součástí obchodní delegace i služebně starší kolega.

Je obvyklé obchodního partnera pozvat domů, resp. být pozván domů? Pokud ano, co je při takové návštěvě obvyklé, co čekat? V Ghaně nebývá zvykem zvát svého zahraničního obchodního partnera domů. Ve výjimečných případech po navázání dlouhodobého obchodního vztahu však k takovému pozvání může dojít. V takovém případě je zvykem přinést partnerovi malý dárek (značkové víno, drahý alkohol, květinu obchodní partnerce nebo manželce obchodního partnera).

4.4 Komunikace

Je důležité vzít si s sebou tlumočníka? Schopnost dohovorit se anglicky je dostatečná, hovoří jí většina populace. Je potřeba si zvyknout na místní dialekt.

Jak je to s jazykovou vybaveností? Obyvatelstvo ovládá angličtinu a hovoří jedním či více z 50 místních jazyků.

Existují nějaká komunikační tabu? Zachování tváře je pro ghaňany nesmírně důležité. Při jednáních je proto potřeba dávat pozor, aby se ghanský protějšek nedostal do trapné situace a dbát na určitou taktnost, citlivost a zdrženlivost. Přestože zde je většinové křesťanství, panuje zde důvěra v tradiční magii Woodoo, ke které má většina lidí respekt, až pověřivý strach, proto je lépe se některým tématům hovoru vyhnout.

Jak nejlépe komunikovat (osobně, e-mail, telefon atd.)? Určitě osobní jednání. Obchod se zde neuzavírá po emailu či telefonu, pokud se partneři dlouhodobě neznají. Je nutné nejdříve vybudovat osobní důvěru.

4.5 Doporučení

Co byste doporučili podnikatelům, kteří se do Ghany chystají? Základní zásady při jednání s ghanskými partnery, jejichž respektování napomůže prosazení obchodního záměru:

- Kontaktovat ZÚ Akkra, které vám může poskytnout aktuální informace, poradit s obchodním případem, ověřit realnost obchodní nabídky, zajistit schůzky, poskytnout asistenci
- Navázat s partnerem osobní vztah (zjistit jeho záliby, pozvat jej do ČR, zde se mu řádně věnovat).
- Vždy se usmívat, být zdvořilí a příjemní.
- Nestěžovat si kvůli maličkostem.
- Kritiku udělat nepřímou a vyhnout se konfrontaci.
- Nikdy nedávat najevo rozčilení – hrozí ztráta respektu partnera.
- Nesnažit se očividně o získání výhody před partnerem – je třeba být kooperativní a spolupracovat. Jedna vyhraná bitva může někdy prohrát válku.
- Nespěchat. Pozvolné jednání od obecných věcí ke konkrétním pomůže partnerovi lépe se vyznat v návrzích.
- Počítat s průtahy – zakalkulovat je do programu.
- Dobře připravit projekt a být v argumentaci konkrétní.
- Vždy kalkulovat se slevami a provizemi. Cenový faktor je na místním trhu rozhodující a je často fatální pro dodavatele příliš kvalitního (a tedy drahého) zboží.

4.6 Státní svátky

1. leden

6. březen (Den nezávislosti, většinou je volno i následující den)

Velikonoční pondělí

1. květen

25. květen

1. červenec první pátek v prosinci (Farmers day)

25. a 26. prosinec.

Dále se slaví Velikonoce a muslimské svátky Eid al-Fitr na konci Ramadanu a Eid al-Adha. Pokud svátek připadá na sobotu nebo neděli, je následující pondělí volno.

Období dovolených je zhruba od poloviny prosince do poloviny ledna. V této době má řada firem celopodnikovou dovolenou a nedoporučuje se v tomto období plánovat služební/obchodní cestu do Ghany.

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Trhy jako je v současné době západní Afrika přitahují buď investory počítající s relativně vysokou mírou rizika, kapitálově silné velké mezinárodní společnosti, které si chtějí budovat strategické pozice pro budoucnost, anebo společnosti, které mají dlouholeté, zkušenosti prověřené lokální partnery. Znalost místních podmínek může být někdy klíčová – mnozí mluví o tom, že například Francie a Velká Británie mají dodnes výhodu v tom, že know-how spojený s tím jak obchodovat v afrických zemích, se zde předával z generace na generaci, zatímco noví investoři nebo obchodníci ze zemí jako například Čína zde takové zkušenosti teprve získávají, někdy za cenu nemalých ztrát. Vstupní branou do celého regionu je pro řadu společností Ghana jako země s relativně fungujícími institucemi a rostoucí ekonomikou. Příležitosti zde v současné době nabízí nastartovaná rekonstrukce hospodářství podpořená příjmy ze zahájené těžby ropy a dalších nerostných surovin. Dále zde probíhá modernizace zastaralé výrobní základny, zavádění nových technologií a budování moderní infrastruktury. Tento trh ale zároveň přináší i některé zvláštní nároky, jakými mohou být například nezvyklé klimatické podmínky, prašné prostředí nebo značné kolísání elektrického napětí. Dalšími překážkami může být vysoká míra administrativy při dovozu; nedostatečně rozvinutá infrastruktura; nízká vymahatelnost práva a tvrdá cenová konkurence zboží nejen asijského, ale také jihoafrického, brazilského a tureckého. Vstup na ghanský trh by měl být rozhodnutím, učiněným s vědomím toho, že africký čas plyne trochu jiným tempem než evropský a některé kroky se proto mohou zúročit až v delší perspektivě. Spolehlivý lokální partner nebo zástupce zde může být rozhodující výhodou. Dále tedy uvádíme několik praktických rad jak postupovat při jeho hledání. Hledání by mělo začít vytipováním potenciálních partnerů, které je možné oslovit s nabídkou na spolupráci.

Zdrojem mohou být vedle osobních kontaktů a doporučení i internetové stránky, kde je možné nalézt seznamy ghanských dovozců a obchodních zástupců: www.businessghana.com, www.ghanayello.com, www.ghanadirectory.net, www.ghana.gov.gh, www.yellowpages.com.gh.

Ve všech případech a zejména tehdy, pokud vás partner kontaktuje sám, se doporučuje jeho důkladné prověření. S tím může v první fázi pomoci velvyslanectví ČR v Akkré, které kontrolou v databázích zjistí, zda tyto společnosti alespoň reálně existují a nejedná se jen o další trik internetových podvodníků. Ani tehdy, pokud partner ob stojí v tomto prvním kole, není zdaleka ještě vyhráno. I společnost, která existuje může být různě spolehlivá a může do partnerství vkládat různě reálná očekávání. Je nutné prověřit, zda a do jaké míry má partner skutečnou zkušenost s prací pro mezinárodní společnosti, zda je eventuelně schopen poskytnout hodnověrné reference. Je nutné ověřit, zda má skutečně vykazovanou praxi a znalosti místní situace a dovozních i vývozních předpisů. Pokud produkt vyžaduje následnou zákaznickou péči a služby, je nezbytně nutné na místě zjistit jakou infrastrukturu má k dispozici a na jaké úrovni bude schopen služby poskytovat.

Doporučujeme prověřit úvěrovou historii a finanční situaci potenciálního partnera. To je možné například ve spolupráci se specializovanými agenturami, které takové služby poskytují. Dále několik odkazů na takové služby: XDS Data Ghana Ltd. – <http://xdsdata.com/Dun> & Bradstreet Credit Bureau Limited – dnbghana.com HudsonPrice Data Solutions Limited – www.hudsonprice.com.

Doporučujeme budovat spolupráci od malých zakázek, které mohou prověřit důvěryhodnost a schopnosti s minimálním rizikem. Tam, kde to není zcela možné se pak doporučuje delší přítomnost na místě, která umožní zjistit jak se bude partner reálně chovat a také umožní prověřit různé reference. V některých případech může být obtížné najít exkluzivního zástupce, protože většina zástupců prodává několik různých produktů.

Dále uvádíme několik adres k získání informací o distribučních kanálech pro dovezené zboží: www.businessghana.com www.ghanayello.com ghanadirectory.net www.yellowpagesofafrica.com www.gepaghana.org.

Krokem, který správně nasměruje Vaše úsilí může být nezávislý, kvalitní průzkum trhu. Uvádíme několik možných kontaktů na společnosti, které v Ghaně v této oblasti působí. Společnosti byly vybrány na základě referencí a zkušeností se spoluprací se zahraničními partnery. Oceníme proto i Vaše případné zkušenosti s nimi. The Bureau of Market & Social Research Ltd (MSR) Adresa: House No 112, Haatso – Atomic Road, Email: enquiries@marketresearch.com.gh Tel: +233 302 542 607 Website: <https://marketresearch.com.gh/Oxford> Research Group-GH Elim House, Spintex Road, PO Box SR 373 Spintex Road, Accra, Ghana Tel: +233 0302 818371E-mail: info@oxfordr

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Ghanské zákony jsou v tomto směru liberální. Nejlepší místo, které může při otevření zastoupení pomoci je Ghana Investment Promotion Center. Postup při registraci nové firmy je po formální stránce poměrně nenáročný. Zákonná lhůta pro vyřízení žádosti o registraci je 5 pracovních dnů. Na centrálním registru je třeba získat osvědčení, že neexistuje společnost stejného jména, předložit stanovy společnosti (jméno společnosti, oblast podnikání, jména představitelů a jejich pravomoci), předložit jména auditorů. Po obdržení Certificate of Incorporation a Certificate to Commence Business je třeba společnost registrovat na Internal Revenue Service a Value Added Tax Service. Formy společnosti vychází z britského práva. Více informací na: Business Registration

5.3 Marketing a komunikace

V Akkře působí asi dvacet reklamních společností, některé z nich jsou pobočky zahraničních firem. Marketingem se rovněž zabývá několik specializovaných firem. Několik příkladů: O R I G I N 8 L i m i t e d – <http://origin8gh.com/Adams360> – <http://www.adamsghana.com/AquityMedia> – <https://www.aquitymedia.com/> Obvyklým způsobem propagace zboží jsou inzeráty v denním tisku, např.: Daily Graphic Ghanaian Times Business and Financial Times (B&FT) Dále je to reklama v televizi (4 TV kanály), např.: GTV TV3 rozhlasová reklama (90 FM kanálů), která je vhodná pro propagaci zboží masové spotřeby: Citi FM (97.3) Joy FM (99.7) Stále populárnější je velkoplošná reklama pomocí billboardů. Ovšem sazba za reklamu někdy nemusí odpovídat kvalitě, v některých případech je lepší si propagaci zařídit v České republice.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Stručně WTO, základní legislativa, jaká jsou rizika a jak se bránit.

5.5 Trh veřejných zakázek

Vládní instituce nebo podniky se státní účastí mohou vypisovat tendry samostatně, v tomto případě většinou informují i PPA (Public Procurement Authority) a oznámení je publikováno i na jeho internetové stránce (některá oznámení se ale údajně objevují nejdříve na stránkách instituce, která je vyhláší a teprve později na stránce PPA). V Ghaně existuje několik typů tendrů, rozdíl spočívá v tom, jaký typ zájemců se může o zakázku ucházet: Mezinárodní tendry (International Competitive Tenders) – jsou publikovány ve veřejně přístupných zdrojích, ucházet se o ně mohou firmy registrované na celém světě Národní tendry (National Competitive Tenders) – jsou publikovány ve veřejně přístupných zdrojích, ucházet se o ně mohou pouze firmy registrované v Ghaně. Zakázky s omezeným počtem zdrojů (Restricted Selective Tenders) – nejsou veřejně inzerovány, vládní instituce vybere několik možných zájemců, které osloví, Zakázky s jedním zdrojem (Single Source Procurements) – jsou vypisovány za zvláštních okolností, kdy je pouze jeden možný dodavatel (například speciální léky ve zdravotnictví, zakázky se vztahem k národní bezpečnosti atd.) Indikace ceny (Price Quotation) – zakázka není inzerována veřejně – státní instituce většinou osloví několik společností registrovaných v Ghaně s žádostí o nabídku ceny. Účast subjektů v tendrech je definována na: Ghana PPA regulation act. V případě, že Vás nějaká instituce osloví sama, je na místě velká obezřetnost, protože za osoby pověřené realizací různých státních zakázek se vydává i mnoho podvodníků, kteří chtějí vylákat od zájemců uhrazení různých fiktivních poplatků. V tomto případě proto doporučujeme ověřit identitu zadavatele prostřednictvím PPA nebo velvyslanectví ČR v Akkře. Mnoho pokusů o podvod se vztahuje také k fiktivním tendrům vypisovaným jménem regionální organizace ECOWAS. Vždy se jedná o podvod, pokud je vyhláší sekretariát „ECOWAS se sídlem v Akkře nebo v Togu“. ECOWAS žádný takový sekretariát nemá, realizací jeho tendrů je pověřený sekretariát organizace v Abuji (Nigérie). Důležité kontakty: www.ppaghana.org (Public Procurement Authority) www.ghana.gov.gh (hlavní stránky ghanské vlády s propojením na další státní instituce a podniky).

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Existují soudy nižší a vyšší instance (Nejvyšší soud, Odvolací soud). Soudní systém je však pomalý a ne vždy nestranný. Několik právních kanceláří již nabízí arbitrážní či smírčí služby. V roce 2005 byl založen Obchodní soud, který řeší obchodní spory. Ghana uznává rozhodnutí cizích soudů na základě reciprocity. Ghana rovněž podepsala Smlouvu o urovnání obchodních sporů z roku 1966 a uznává rozhodnutí International Center for the Settlement of Investment Disputes, podepsala rovněž Smlouvu o uznávání cizích arbitrážních rozhodnutí (New York Convention). Při řešení obchodních sporů je vždy žádoucí dát přednost mimosoudnímu jednání. Přestože v Ghaně existuje orgán řešící obchodní spory, doporučujeme zakomponovat do kontraktu ustanovení, na základě kterého by případné arbitrážní řízení probíhalo mimo Ghanu. Rizika místního trhu a investování v teritoriu Ghanský trh je orientován především na cenu. Bohatší vrstva se naopak orientuje na luxusní zboží světových značek. Dalším rizikem je fluktuace směnného kurzu, vysoké životní náklady a vysoké úroky z půjček (od 26 – 35% ročního úroku). Velkým problémem je také korupce a transparentní podmínky v obchodních praktikách. Obvyklé platební podmínky, platební morálka Záleží na velikosti firmy – u velkých a státních firem nebývá problém dodržet platební podmínky. ZÚ se však zároveň setkal s případy, kdy čeští obchodníci nedostali za své zboží zapláceno a vymáhat pohledávky je v Ghaně obtížné. Přístup ke smluvním závazkům je poměrně volný – je dobré se proto domluvit na platbě předem v hotovosti, zejména pokud jde o první obchod. Za odebírané zboží není radno platit předem.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Pro aktuální informace kontaktujte ghanskou ambasádu v Praze

www.ghanaembassy.cz

Na Zátorce 89/6 Bubenec 160 00 Praha 6

Czech Republic

email: prague@mfa.gov.gh.

V Ghaně i v Akkře je limitovaný počet hotelů, paradoxně počítejte s cenou vyšší jak v Evropě, je lépe platit v hotovosti, s kartou bývají občas problémy. Vodu pijte jenom balenou, Accra i Ghana obecně, kromě severní části země, je poměrně bezpečná a není problém chodit po ulici. Bohužel, díky zhoršené ekonomické situaci a přesahem radikálů z Mali do Burkiny Faso a potažmo na sever Ghany, se bezpečnostní situace postupně zhoršuje. Taxi jsou poměrně levná a bezpečná, existují zde služby jako Uber. Mezinárodní letiště je téměř součástí centra města, vzdálenosti jsou v rámci administrativní Akkry malé.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Ghana Investment Promotion Center (GIPC) je jedním z prvních míst pro většinu podnikatelů, kteří hledají povolení pro investory pro Ghanu (obchodní povolení). GIPC odpovídá za registraci všech zahraničních investic do Ghany. Investor, který investuje podle zákona GIPC, má automaticky nárok na určitý počet víz / pracovních povolení na základě velikosti investice. Když je investice ve výši 10 000 USD nebo její ekvivalent ve směnitelné měně nebo strojích a zařízeních, může podnik získat vízum / pracovní povolení pro jednoho zaměstnance v zahraničí. Investice v rozmezí od 10 000 USD do 100 000 USD opravňují podnik k dvěma (2) automatickým vízům / pracovním povolením. Investice ve výši 500 000 USD a vyšší kvalifikuje podnik, aby zaměstnal čtyři (4) zahraniční pracovníky. Podnik může požádat o další víza / pracovní povolení, ale investor musí zdůvodnit, proč musí být cizinec zaměstnán spíše než ghanský. Neexistují žádná omezení týkající se vydávání pracovních povolení a povolení k pobytu investorům pro zóny volného obchodu. Více informací o zaměstnávání cizinců na: www.ghanaimmigration.org/work_guide.html www.mint.gov.gh Náklady na zaměstnání místních sil jsou poměrně nízké: kvalifikovaný dělník 150–200USD/měsíc, úředník s vysokoškolským vzděláním 250–450 USD/měsíc, produktivita práce a obzvláště pracovní tempo tak odpovídá nízkým mzdovým nákladům. Více o platech pro místní zaměstnance na: africapay.org.

5.9 Veletrhy a akce

Nejdůležitější události (veletrhy, výstavy, show atd.) pro prezentaci českých exportérů v Ghaně , je možné nalézt zde: Trade Fairs Ghana

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky

2, Hilla Limann Highway North Ridge

P.O.Box 5226

Accra - Ghana

Telefon (ústředna)+233 (0) 540 126 815-6 Nouzová linka+233 (0) 247 011 428

E-mail: accra@embassy.mzv.cz consulate_accra@mzv.cz

Web www.mzv.cz/accra

Vedoucí Ján FŮRY

Působnost diplomatická a konzulární pro Burkinu Faso, Ghanskou republiku, Liberijskou republiku, Republiku Pobřeží slonoviny, Republiku Sierra Leone, Tožskou republiku

ZÚ neexistuje žádné pravidelné dopravní spojení, je třeba použít služeb taxislužby či vlastní dopravní prostředek.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Kód země: +233

Mezinárodní přístupový kód – 00

Policie – 191

Požární útvar – 192/999

Ambulance – 193

Národní management katastrof (NADMO) – Accra: 024-4508351 / 0302-762593

Centrální ústředí požární služby Ghany – 0302-772446 / 666576/666577/6664937

Celní úřady pro výkon a prevenci úrazů v ústředí Accra – 0302-66841 / 3

Elektrárenská společnost sídla Ghany – 0302-664941 / 665205/662277

Oddělení informačních služeb vlády Ghany – 0302 228054/228011

Pro všechna ostatní čísla tísňového volání postupujte podle následujícího odkazu: www.ghana.gov.gh

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Government of Ghana – ghana.gov.gh

Ghana Investment Promotion Centre – gipcghana.com

Bank of Ghana – bog.gov.gh

Registrar General's Department – rgd.gov.gh

Ghana Immigration Service (GIS) – ghanaimmigration.org

Social Security and National Insurance Trust – ssnit.org.gh

Ghana Chamber of Commerce & Industry – ghanachamber.org

Environmental Protection Agency (EPA) – epa.gov.gh

Ghana Free Zones Board – gfzb.gov.gh

Ghana Export Promotion Authority – gepaghana.org

Minerals Commission – <http://www.mincom.gov.gh/>

Ghana Tourism Authority – ghana.travel

Ghana Standards Authority – gsa.gov.gh

National Communications Authority – nca.org.gh

Ghana Revenue Authority – gra.gov.gh

Association of Ghana Industries – agighana.org

Ghana Public Procurement Authority – ppaghana.org

Ghana Ports & Harbours Authority – ghanaports.gov.gh

Petroleum Commission – petrocom.gov.gh

Ghana Statistical Service – www.statsghana.gov.gh

Ministry of Finance – mofep.gov.gh

Ministry of Trade and Industry – moti.gov.gh

Ghana Broadcasting Corporation(GBC) – gbcghana.com

TV3 Network – tv3network.com

Daily Graphic – graphic.com.gh

Citi FM- citinewsroom.com

Joy FM – myjoyonline.com